

8.2. Kryteria i metody określania wielkości dostaw

Zacznijmy od ogólnego przeglądu niektórych metod wyznaczania wielkości dostaw. Oto one:

1. **Stała wielkość dostawy** – ustalona i uzgodniona z dostawcą pewna stała wielkość dostawy. Dostawa zostaje uruchomiona każdorazowo na życzenie odbiorcy, który taką decyzję podejmuje stosownie do przyjętych procedur odnawiania zapasu. Ustalona wielkość może wynikać z wymagań dostawcy (np. pełna jednostka paletowa). Dodatkowo może wynikać z ograniczeń leżących po stronie odbiorcy (np. ograniczona przestrzeń składowa). Na przykład – dostawca importowanej oliwy zgadza się dostarczać ten produkt wyłącznie w opakowaniach zbiorczych zawierających 20 butelek. Pan Marek może zamawiać jednorazowo: 20, 40, 60, ... butelek (wielokrotność opakowania jednostkowego). Jednak przy raczej niewielkim popycie i niewielkiej powierzchni, którą przeznacza na półce dla tego towaru, ustalił wielkość dostawy na jedno opakowanie zbiorcze (20 butelek). Trzeba zaznaczyć, że metoda ta wymaga, aby popyt był w miarę stabilny, o niewielkim współczynniku zmienności.
2. **Ekonomiczna wielkość dostawy** – to szczególny przypadek stałej wielkości dostawy. Wielkość ta zostaje bowiem tak ustalona, aby spełniać określone kryterium: minimalizacja łącznego kosztu uzupełniania i utrzymania zapasu. Warunkiem stosowania tak obliczonej wielkości jest brak wymienionych wyżej ograniczeń (np. dostawca zgodzi się dostarczać panu Markowi jednorazowo 13 butelek, jeśli taka właśnie wielkość dostawy jest dla niego ekonomicznie optymalna).
3. **„Partia na partię”**. Ta metoda będzie miała zastosowanie raczej w produkcji. Ponieważ zamawiamy każdorazowo tyle, ile wynika z potrzeb netto (czyli: rzeczywiste potrzeby minus posiadany zapas), możemy znacznie ograniczyć koszty magazynowania. Ta metoda jest szczególnie przydatna w przypadku pozycji o dużej wartości, dla których popyt nie jest powtarzalny – uruchamianych rzadko partii produkcyjnych. W przypadku pana Marka, byłyby to – na przykład – zakupy dedykowane, produkty zazwyczaj nie kupowane przez klientów, a zamawiane jednorazowo, wyłącznie na specjalne życzenie.
4. **Zmienne wielkości dostaw, pokrywające zapotrzebowanie okresowe**. Zamawiający określa, jaki okres powinny pokrywać dostawy i w stałym cyklu składa zmienne zamówienia, których wielkość wynika z bieżącego stanu zapasu i popytu planowanego/prognozowanego na następne okresy. W szczególnych przypadkach wielkość zamówienia może być równa zero (brak zamówienia). W przypadku stosunkowo stabilnego popytu można optymalizować okres pokrywany dostawami, kierując się takim samym kryterium jak w przypadku ekonomicznej wielkości (stałej) dostawy. Niektórzy dostawcy mogą wyznaczać ściśle określone terminy składania zamówień, na przykład każdego ostatniego dnia miesiąca.